

Передплата

на «РУСЛАНА» виводить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Подільне число по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирнеш ми очи і душу ми вивеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска» — 3 Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
о 5^{1/2} год пополудни.

Редакция, адміністрація і
експедиція «Руслана» під ч. 1.
пл. Домбровського (Хорунщини). Ек-
спедиція місцева в Агенції Со-
коловського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереження. —
Рекламації неопечатані вільні
від порта. — Оголошеня зви-
чайні приймають ся по ціні
20 с. від стрічки, а в «Наді-
славні» 40 с. від стрічки. По-
дяки і приватні донесеня по
30 с. від стрічки.

Як собі постелити, так ся виспши.

(Х) Вже другий місяць, як рада дер-
жавна обрадує, а не можна ніяк дійти до
дньового порядку. Головною причиною є
не так опір проти т. зв. державних конче-
ностей, які стоять на дньовім порядку, як
радіше довголітній німецько-чеський спір
языково-національний, за яким криє ся ба-
жанє верховладі німецьких політиків над
іншими народами в Австрії. Два могутні
борці стоять на видівні один супроти дру-
гого і ні один не має відваги кинути ся
на другого, обидва стоять в боєвій гото-
вості, а жаден з них не має певности
другого побідити. Хвилева побіда німецької
обструкції зробила бундуючійшим німець-
кого борця, але й чеський показав, що він
не дасть ся і що проти єго волі нічого не
вдів.

Супроти сих двох борців стоїть безра-
дне правительство, боїть ся пособляти
одному, бо визнає пересердє другого, а се
відбиває ся шкідливо не лише в Чехах,
на обидвох народах, але на цілій державі.
Робота в радї державній застановлена, а
она подібна до сего млина, що меле-меле,
але муки не дає. Не лише т. зв. державні
конечности не діждуть ся парламентарної
полагоди, але й інші пильні і для широ-
ких верств населеня корисні справи не
можуть діждати ся полагоди. Безробітє
ради державної витворило застою на еко-
номічнім, промисловім і фінансовім полі,
державні каси вичерпали ся з давних за-
собів так, що вже кінці не сходять ся,
податкова сила населеня не лише не скрі-
пила ся, але ослабла, а тимчасом настига-
ють щораз нові потреби, які вимагають
конче вкладу значного гроша. Безробітє
ради державної спинає також управильненє
і поправу краєвих фінансів, бо й по краях
вичерпали ся жерела доходів, а зросли
значно потреби, яких нема чим покрити.

Так між іншими як-раз Чехи, де веде
ся сей довголітній спір між двома назва-
ними борцями, занепали економічно, так
що не в силі з дотеперішних доходів по-
крити конечних нових потреб. Чеський сойм
ухвалив закон про поліпшенє плат учите-
лів народних, Чехи і Німці одностайно
признали потребу поправи материяльного
биту учительства, одначе краєвий фонд не
в силі покрити сих видатків і звертає ся
о підмогу до держави, яка мала би бути
дана в формі підвищення податку від пива.

Обидва завзяті борці, що так сердито
стоять проти себе на національно-языковій
видівні, в найбільшій згоді звертають ся
оба до центрального правительства о сю
підмогу, предкладають радї державній на-
гале внесенє в тій справі, одначе все без-
успішно. Правительство вправді тронуте до
глибини серця такою одностайністю, такою
згідливістю обидвох борців в тій справі,
вказує однак на бюджетову сторону
єї, бо при теперішнім непевнім по-
ложеню парламентарнім не має оно
надії, щоби в радї державній можна було
перевести розправу а не то вже

ухвалити способи придбання нових жерел
доходів. Инакше було би, наколиб рада
державна вернула до правильних від-
носин до позитивної роботи. Се
показує, як конечний є поворот до кон-
ституційної діяльности в радї дер-
жавній і як немичуче є тривке обезпе-
ченє потрібних жерел для покриття пильних
потреб.

Таку заяву дав др. Кербер обидвом
борцям, які до него відізнавали ся в сїм
случаю в одностайній згоді. Неуступчивість
борців, приневолєє і правительство до
утечи під покров §. 14-го, що рівнає ся
із знесенєм конституційного ладу, хоч під
покришкою парламенту. Колиж такий лад
щораз більше вдомашнює ся в державі, то
немає вина спадає і на самих заступни-
ків парламентаризму, бо як собі постелити,
так і висплати ся.

3 канадійської України.

Montreal, 26. жовтня 1902.

Дві неділі тому вислав я картку до Вашої
Редакції з повідомленєм, як нам їхало ся зі
Львова до Гамбурга і далше морем до Бульоні.
До 22. жовтня їхали ми морем. Переважно мали
ми погідне небо і супокійний вітер — однак 20.
і 21. жовтня море сильно бурилось — і кора-
блем, хоч він був великий як церков св. Юра у
Львові — та ще довший від неї — кидало до-
сить поважно на всі боки. Крім мене одного всі
мої товариші відпокутовали 2—3 дні хоробу
морську — сестри Службениці хорували цілих
4 дні.

Ві второк пополудни 21. жовтня станули
ми в порті Нового Йорку. Найбільший се порт
торговельний в цілїм світі — обертає ся в нїм
(як нам казали) денно до 1000 кораблів.

На зустріч нам вийшли о. Підгорецький
з Джерсі Сіті і о. Дмитрів та о. Бончевський.
Була се для нас не лиш наївчужайно мила не-
сподіванка, але і неоціненої ваги прислуга — бо
неуміючи англійського языка, було би нам спра-
вді дуже тяжко ставити перші кроки на амери-
канській землі. На зустріч нашим сестрам вий-
шла монахиня з Конгрег. СС. Милосердия, пові-
домлена про приїзд сестер наших місіонарем
з Кальгарі, отцем Лякомба з конгрегації Облятів.
Сей священик віддає нам неоцінені при-
слуги. Є він відданий цілою душею нашій місії.
Він перший заінтересовав ся бун положенєм ду-
ховним наших Галичан в Канаді і він один по-
розумів, що Русинам канадійским треба не лиш
священиків руских, але і єпископа руского.

Є то старець 76-літній. Єго отець був убо-
гим емігрантом французским. Єго мати, доживши
104 літ, походила з Індії. Єї родичі жили єще
в преріях індіанським житєм. Він сам, о. Ля-
комб, ставши священиком, віддав ся місії між
племенами Індії і прожив межи ними 52 роки
свого життя. Ізником Індіяна володіє ліпше, як
французик, — а говорячи про Індіан, плаче
з радости, нагадує собі часи прожиті межи ними.
Видав святає письмо, 300 проповідій, катехизм,
молитослов, граматику, 2 томи словаря в язиці
свого племені.

Стрїтившись з нашими емігрантами в дале-
ких пустахах Альберти, полюбив їх цілим сер-

цем «бо они такі бідні — бідні, як мої Індіанці.
А добрі люди. — ох які добрі — як они до мене
горнули ся — хоч я їх а они мене не розуміли».
Говорячи се, знов слези закрутили ся єму в
очах.

Рад був помочи нашим людям. Удав ся до
одного — другого з єпископів канадійских з
просьбою вистарати ся руского єввященика для
наших, — а вкінці удав ся сам до Галичини
тому 2 чи 3 роки. Сімдесятилітній старець від-
був ту дорогу — для наших бідаків Русинів! А
то дорога страшна 3.000 миль з горою англій-
ских до самого Нового Йорку! Був у ВПр. Ми-
трополита Шентицького в Станиславові, був в
нашій монастирі у Львові. Єму виключно треба
приписати, що звербував тоді о. Жолдака до
Канади, а тепер позискав і нас до праці місій-
ної. Про ВПр. Митрополита висказує ся не ин-
акше, як «се єввятий, єввятий муж». — Листи від
Преосвященного, писані до него, цілує по кілька-
десять разів з чувством набожности, — так ду-
же полюбив ВПреосвященного. Він то займав ся
і нами і нашими сестрами, щоби ми найшли
безплатне уміщенє в Новім Йорку. Сестри від-
дали ми сейчас під опіку Сестер Милосердия,
самі-ж удали ся з о. Підгорецьким, о. Дмитровим
і о. Бончевским на вечеру, зготовлену для
нас нашими заморскими земляками і другами.
Щира бесіда про наші галицькі злидні — та про
їх американську борбу за долю церкви нашої —
протягла ся до піаной ночі. З бесіди їх пізнав
я, як у нас в краю неточно суть люди поін-
формовані про відносини Русинів за морем. Та
про се иншим часом.

Рано в середу відчитали ми Службу Божу
в церкві о. Підгорецького в Джерсі Сіті. Поди-
вляти сего чоловіка, що він за зглядно корот-
кий час побуту в Америці зробив. Єго церков
вибудована коштом до 30.000 доларів — се
правдиво црегарний пам'ятник єго трудів. — В
партері церкви містять ся сая до науки шкіль-
ної — сая для відчитів, зборів. Освітленє є
електричне. В церкві лад і порядок взірцевий.

По гостиннім приємі в домі отця Підгорець-
кого, удали ся ми під єго-ж проводом до Се-
стер Милосердия, щоби увидіти, як там веде ся
нашим Службеницям. Знайшлисьмо їх посеред
Французок і Англіжок, як би у себе в дома.
Ввічлива настоятелька не лиш найщирішеє
ими займила ся, але і для нас єввящеників при-
готовила вигідну комнату, тож не надумуючи
ся довго, перенесли ми тут свої пакунки і до
четверга вечера перебулисьмо у СС. Милосердия.
(Дальше буде.)

Хліборобський страйк в державній радї.

Промова проф. Гломбінського.

Мої панове! Побіч сих моментів льокальної
натури прийшли на поміч рускій радикальній
партії також державні і міжнародні відносини.
Прецінь знаємо, що наш державний устрій —
бодай після думки богато панів — здає ся бу-
ти потрясеним наслідком національних спорів
та інших затій, яких не маю тут ваміру бли-
ше порушати. Наше правительство є слабе, хит-
ке, оно мусить пактувати нераз з ріжними, на-
віть найскрайнішими сторонництвами, бо му-
сить з ними коветничати (Слухайте!), а наслід-
ком сего отвирає ворота на розтвір найсмілій-

пим їх мріям. А також міжнародні відносини підпирають Русинів в їх заміслах. Мають они могутного, посереднього союзника в пруській правительстві, в гакатистичній системі і в цілій гакатистичній німецькій прасі і австрійській, яка розсіванем очевидних фалшив, фантастичних маячень, викруток і пересадних описів уміла часті публічної опії в Австрії настроїти на некористь Поляків.

Я згадав вже, що провідник радикальної партії, др. Іван Франко є кореспондентом великих віденьських дневників. В сих дневниках він заміщує різні страшні ревеліції про Поляків, однак поступки і цілі свого власного стороництва заслонює він в спосіб правдиво східний (Браво Поляків). Блазнівські, наївні фантазмати, самі очернення оноді нагоненого руського студента, іменем Сембратович, який свою політичну кар'єру розпочав від того, що тут у Відні, на двірці гнилими яйцями обкидав мітрополита (Голоси: се неправда! мішаєте одно прізвисько з другим). Алеж мої панове, его прецінь покарали за се... появляють ся в пруській National Ztg. та в інших часописах німецького Союзу і Австрії як поважні факти, і з того відтак висновують потім тисячні закиди і очернення против Поляків.

Помимо в сей спосіб добре приготованого страйкового замаху проти Поляків, головна ціль народного комітету не удала ся і мусить розбитися в будучині, хотай Русини зібрали великий страйковий фонд, а розбитися ся мусить передовсім з двох слідуєчих причин. По перше легковажили собі Русини численну силу польського населення у східній Галичині, уважаючи польських хлопів за зручених. Коли ж минулого року опублікував урядові дати що-до польського населення у східній Галичині, руська праса обкинула мене найгіршими обидами. Однак підчас страйку найшли ся польські хлопів у східній Галичині, прийшли з поміччю своїм землякам пр. у п. Целецького в Гадинківцях, жертвували їм свою працю і працю сю виконали, що більше, на численних зборах, як в Золочеві, Самборі і т. д. заявили, що солідаризують з польськими більшими властителями у східній Галичині (оплески Поляків).

Тут бесідник подає урядові дати спису населення, в яких, як пос. Романчук замітив, всі жиди фігурують як Поляки, з виїмком хіба тої частини, що здекларувала себе Німцями. На підставі тих виводів доказує, що Поляки у всіх повітах східної Галичини становлять дуже поважну меншість, а крім того столиця Львів є польським містом і Поляки мають в своїх руках велику земську посілість, міста, промисел і торговлю, хоть ся остання спочиває «почасті» в жидівських руках. У східній Галичині — виводить бесідник — нема ані одного чисто руського повіту, але суть лише мішані повіти польсько-руські (Пос. Романчук: Турка!). В турчаньскім повіті є 88% Русинів, отже не є чисто руський повіт.

Другим дуже важним моментом, що-до якого мусять розбитися всілякі замаху Русинів, є сей, що они числять на поперець польських опозиційних стороництв, судячи, що через їх ненависть до станьчиків зможуть їх позискати, легковажачи їх народний, самозаховавчий інстинкт, та непереможну силу народної ідеї, легковажачи може тому, що самі не мають жадних очеркнених народних традицій та ідей. Замаху Русинів довело до сего, що польські стороництва зблизили ся до себе. Можу тут сміло дати вираз надії, що се зближене буде трівке. І ото бачите мене тут, панове, представителя народних, польських демократів, який без застережень боронить інтересів всіх Поляків у східній Галичині, а єсьм уповновласнений висказати тут те саме в імені опозиційного людського стороництва. (Браво Поляків). Я їду ще даліше: Ми демократи готові за народну справу у східній Галичині зложити в жертви наше майно, а навіть життя (Поляки бють браво; пос. Романчук: Чи і се є загрожене?), коли би сего вимагала konieczність оборони.

Ми не лякаємо ся, пане после Романчуку, ваших погроз! Я не бою ся навіть ваших замахів. (Пос. Романчук: Ми також не боїмо ся ваших замахів.) Ми не приготуємо жадних замахів, ми лише боронимо ся! Не тревожать нас також

погрози ваших органів так, як нас не страшать так названі сьвячені ножі, яким молоді Русини передчасно вимахують(!), понеже знаємо добре про те, що одна жертва за народну справу у східній Галичині найде відгомон в мільонах Поляків і народовій справі у східній Галичині лише пожиток може принести. (Пос. Дашинський: Отсе є відносини двох народів). Не ми сему винні. Се потвердить також польські хлопів. Іду ще даліше: Я мушу заявити тут, а я уповажнений до зложень сего заяв також в імені польської людської партії, що народно-польські демократи зарівно, як і інші людські партії, відпирають з обуренем всі замаху на єдність краю. Не можемо дозволити на жадне більше кавальцове нашо-го живого організму народowego! Против напасти потратимо оборонити ся!

Се представлено називає бесідник правдивим і вірним представленням відносин в краю, та жалувє ся, що над краєм громадають ся тучні хмари, бо руські політики стратили провід над народом, а обняли его академики — пайдократи, які називають себе гайдамаками і обожають сумних героїв гайдамаччини Гонтю і Залізняка, оспівують страшну різню, яку сї герої устроїли в Уманю, де 20 до 40.000 мешканців без різниці пола і стану, не виключаючи дітей і жінок вимордувано, жінок знасілювано і все знищено пожегаром. (Пос. Романчук: А з чим вини?) Зараз се скажу.

Бесідник називає руську молодіж здичилою і розюдженою, та шукає причини сього в мнимої односторонності руської літератури і традицій руського племені. При заснованю руських народних шкіл та гімназій сам переочив сю обставину і не постарав ся о переклади архитворів літератур культурних європейських народів, але полишив руську молодіж образувати ся на плодах сучасної руської літератури. Виравді бесідник застерігає ся, мовби хотів обидити цілий руський нарід та его літературу, але хоче «на сю справу кинути єще деңо сьвітла, щоби не було позору, що тут їде забава в жмурка». Недавно тому — виводить бесідник — посол Дашинський ствердив тут, що руська література має всего 50 літ (пос. Дашинський в Галичині!), а на протест Русинів поправив ся, говорячи: «О я знаю, руська література є величаво; лише єї не друковано в Галичині». Але з другої сторони можу вказати і на інші чудні голоси.

(Конець буде).

З державної ради.

Між відчитаними внесеннями та інтерпеляціями була і пос. Василя Яворського в справі покривдження руського язика зі сторони провідника оціночної комісії і старости в Коломиї. Крім того внесли інтерпеляції з галицьких послів: Стажинський, Вільк, Гіжовський, Кремпа. У відповіді на дотичну інтерпеляцію заявляє президент гр. Фетер, що бюджетову провізорию поставити на деннім порядку одного з найблизших засідаєх. Відтак др. Кербер відповідає на інтерпеляцію в справі пожегару в Бориславі, заявляючи, що поручив львівському намісництву перевести докождження і в разі потреби держава дасть сейчасову поміч та визначить на сю ціль відповідну суму.

Наглі внесення

пн. Голянського, Ейзенкольба і Стояна в справі ухвал, запавших на посліднім господарсько-шинкарськім вічу у Відні, прийшли відтак під наради палати і по промовах пн. внескодавців заняв в тій справі голос міністер скарбу бр. Каль. Ширше обговорене жадань шинкарського віча відкладає міністер до дебати над правительственным проєктом закона против піяньства, а так само що-до ограничення уділювання нових концесій вказує на проєкт закона про фахове уздібнене і право корпорацій, так що предкладане палаті тих квестий одної галузі промислу стає передчасним і невідповідним. Що-до ограничення торговлі фляшковым цивом, то вже розпорядженням з д. 30. марца 1899 зроблено се що-до надужити в тім згляді, але цілковитий заказ не був би вказаний так з огляду на публику, як і на продуцентів пива. Те саме ще в більшій мірі відноситься до продажу ви-

на в бутылках. Що-до зміни закона про торговлю средствами живности, новела в тій справі обовязує доперва недавно, що трудно оцінити єї практичність; однак всякі зажалення будуть сейчас полагоджені.

Відтак промовляли пн. Ярош, Фресль, Бечкара відтак Вайскірхнер, який жадав передання внесення промисловій комісії до справозданя за 4 тижні. По замкненю дискусії промовляв генеральний бесідник про Шікер, вкінці внескодавець п. Голянський. Наглість всіх трех внесенєх ухвалено більшістю двох третин голосів, а відтак повисше внесенє п. Вайскірхнера. На тім закінчено засіданє о год 3. мін. 10; слідуєче нині.

Новинки.

— Календар. В пятницю: русько-кат. Гурія (поч. посту) рим.-кат. Руфина. — В суботу: русько-кат. Матея ев.; рим.-кат. Сатурніна.

— ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. При наближаючій ся зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядю о вирівнанє залеглостий, бо на кредит не будемо висилати часописи.

Популярно-наукові виклади в Коломиї. В неділю дня 30. падолиста 1902 відбуде ся в сали «Народного Дому» (П. пов.) виклад Вп. п. Омеляна Колодницького на тему «Мова українська а російська» ч. II. Вступ вільний. Початок точно о годині п'ятій, а не о шестій, як се було досі. Зміну сю заведено з огляду на представлення руського театру. За арт.-викл. секцію Г. Р. Н. Д. в Коломиї: Іван Раковский, голова; Ярослав Веселовський, секретар.

— Продовже є речинця конкурсу. Виділ тов. «Львівський Боян» продовжує первісно на 1. падолиста 1902 призначений конкурс на хоральний твір до слів Шевченка, до дня 1. січня 1903 і повідомляє, що в склад конкурсної комісії ухвалив запросити Вп. П.: радника Н. Вахнянина, проф. Я. Вітошинського, о. Осипа Нижанковського, проф. Штоля, дир. М. Солтиса, проф. С. Людкевича і інж. Романа Ганінчака. Конкурсні твори належить опечатати з девізою присилати на руки Вп. проф. В. Шухевича ул. Собіщина ч. 7.

— Dziennik polski, від коли винайшов «Гайдамаків» — бо се его неподільна і безсумніва заслуга, пустив вже «кантом» свій давнійше з такою зайдостію управлюваний антисемітизм, який і приніс єму всю его популярність. Від якогось часу жиди якби вимерли для Dziennika, або немов би стали всі найчистішою кров'ю Поляками. Іменно стало ся те від часу, коли кілька інтелігентних жидів «показало зуби» польським антисемітикам і заказало їм, що з такою самою радцею они можуть себе уважати і маніфестувати ся Русинами, як і Поляками. Від тоді Dziennik стулив уха і забрав хвіст під себе, побоюючись, щоби не утерпів «народови елементи», колиб між жидами став популярним клич руснофільства. Та за те тим гірше став кусати самих Русинів на кождім кроці. І так в посліднім числі підносить страшний лемент, що ось в Бродях науку польського язика подає — Русин проф. Щурат. Твердить, що він, яко Русин, «не відчуваючи краси та ідеалів польського письменства, не потрафить, хотайби навіть бажав, влюїти замилованя і его духа в уми молодіжи». Та попри се дістають ся там Богу духа винному професорови різні епітети та виписують ся видумки, які мають на цілі не лише усунути від подавання лекцій польського язика, але і представити его літературну і патріотичну діяльність, перед польською опінією як і перед властями, за пересякнену ненавистію до всего польського «гайдамацку агітацію». Видко, що і в редакції Dziennika розвельможив ся вже дух Гломбінського, коли супротив перекладчика Міцкевича, Словацького, Конопніцкої і др. польських поетів виступає з такими... денунціяціями.

— «Задушки» в руській гімназії у Львові. Три тижні веда дирекція руської гімназії у Львові «енергічне» слідство в справі мнимої демонстрації гімназистів на Личаківськім цмнтарі в день т. зв. «Задушок». Дійсно треба подивляти енергію п. директора, що не поминув ні одного ученика, аби не поставити єму питання: «Був-єсь на цмнтарі?», «Сьпівав-єсь?» і т. д. Вислід докождження і кари оголосив вчера сам директор в трех найвисших класах, в яких мав найти винувників. І так: 2-ох учеників одержало по 16 годин арешту з загроженєм прогнаня їх при найблизшій провині; 3-ох учеників по 12 годин з тим самим заостренням кари; 2-ох учеників по 12 годин арешту без заострення; 4-ох учеників по 8 годин, а один учен. 6 годин арешту. Разом: 12 учеників одержало 130 годин арешту «не за сьпів» — як заявив директор — «бо ви могли сьпівати з пієтизму, але за те, що ви не усунули ся, як побачили демонстрацію». Если така строга кара стрітила руських учеників за те, що дивили ся на демонстрацію, устроєну польськи-

ми гімназіями, то яка кара належить ся сим послідним? Але про слідство в польских гімназіях нічого не чути.

— **В личній справі**, яка вивязала ся між членами комітету академічного фонду, одержуємо ще отсе письмо: У відповідь на моє спростоване, поміщене в перепослданім числі «Руслана», появилася у Вашій Хвальній часописі заява, підписана усіма членами т. зв. «Комітету академічного фонду» з виймком тов. Осипа Шухевича. О скільки можна зрозуміти з її стилізації, сказано в сій заяві, що я голосував на засіданні Комітету дня 8. жовтня за внесенем проф. Шухевича, щоби решту т. зв. «академічного» фонду ужити на поміч академікам, і то через засноване товариство «Академічна Поміч». Во виду сього заявляю ще раз рішучо, що я нігде і ніколи за таким внесенем не голосував. Заразом заявляю, що я вважаю від тепер цілу справу поміж собою та прочими членами Комітету, як личну справу, та аж до її остаточного поринення зглядно полагодження на відповідній дорозі не відповідати му на жадні евентуальні дальші заміти. — *Володимир Старосольський*.

Зі своєї сторони мусимо додати, що сам факт, як п. Старосольський тоді голосував на комітеті, є зовсім треторядною справою, яка на питанні: що вчинити з рештою фонду — не має жадного впливу. Є се хіба лична квестія доличних осіб, які і повинні між собою постарати ся о вняснене тої суперечности, яка зайшла меж їх твердженнями. — *Ред.*

— **Народова мефаломанія**. Польські часописи подають нісая праці проф. д-ра В. Черкавського дати статистичні дотично числа Поляків ось як: «Поляків і Литовців без жидів було з кінцем року 1900 в Європі 19,518,079, в Азії 93,268, в Америці — о скільки не наступило там надто скорє винародженне околo 1,500,000 — загально отже 21,111,347. До сего належить дочислити в Галичині і Королівстві Польськім 1,827,677 жидів. Для порівняня можна додати, що Русинів в тім самім часі було околo 23,408,999, а Білорусинів 5,975,701.» — Як зважимо, Литовців, се зовсім окрема галузь в числі народів (Славян, Германів і Литовців) і мають свій зовсім окремий язык, тай не гадають вже гинути яко народність. Литовців є околo 3 мільони і народність литовська відроджує ся національно. Пошож вчисляти разом і Литовців, щоби лише збільшити число своїх земляків о три мільони, о таку марну цифру. Вже як зачислити, то собі порядно зачислити!.. От як би то богато виглядало н. пр.: «Поляків в Європі і на примір... Китайців (я одній лише частині Китаю, числячий 100 мільонів людности) є разом... 116,518,079... Китайців є щось кілька сот мільонів, то нема що їх жалувати, они-ж і не будуть гнівати ся, як їм забере ся (на папери) яких сто мільонів люда... а бідних Литовців всіх є лише пару мільонів, нехай они собі бідняги живуть, як їх Бог сотворив і говорять так, як їх мати вчила.

— **Вісті з Буковини**. Інсталяція нового православної архієп. Ренти відбула ся в неділю в катедральній церкві в Чернівцях.

В четвер 20. с. м. в полудне явила ся у митрополита др. Ренти депутація буковинських Поляків. Депутація пр. вадив презес «Тов. братньої помочи» і «Читальні польської» адвокат др. Стшельбський, котрий в промові, яку мав до митрополита, висказав загальну радість польської суспільности ізза его іменованя митрополитом, в яким цілій край добачає вістуну мира і по котрім надіє ся зміни відносин, що причиняють ся до тревалого і корисного уложеня взаїмних відносин між численними племенами сего краю. У відповідь митрополит теплими словами заповнив депутацію о своїй незмінній симпатії до польского народа та заявив, що всіми силами буде підпирати всякі змаганя до мира, згоди і гармонійного пожитя народів, що замешкують сей край.

Учитель Никола Гавришук з Садагури іменованний заступником учителя в черновецькій школі вправ.

Після найновішого спису людности з р. 1900, Буковина має 730,191 жителів. В 1890. р. було на Буковині 646,591 жителів; в виду сего зріст людности вносить в послідних десятих роках 83,600, що рівняє ся 12.93 проц. В 1880. р. людність Буковини числила 571,671 душ, зріст отже в 1890. р. вносить 74,930, а тим самим 13.10 проц.

— **Еміграція жидів з Галичини**. Центральна статистична комісія, оголосила справозданє з остатньої переписи населеня. Зі справозданя показує ся, що в часі від 1890—1900 виемігрувало в Галичині понад 100,000 жидів. — Після переписи населеня з 31. грудня 1890. р. було в Галичині жидів 772,213, а в 1900 р. 811,371. На око показує ся зріст, однак в дійсности стоїть справа инакше, коли узгляднить ся натуральний приріст населеня. В тім 10-літнім часі уродило ся жидівських дітей 315,073, а померло 166,966, остає отже надвишка 148,107. Після того обчислення повинна би жидівська людність в 1900. р. вносити 920,320 душ, а коли єї вказано лиш 811,371, тож оказує ся о 106,949 менш. — Про-

центово представляє ся справа так: В порівняно з 1890. р. повинен би приріст жидівського населеня в Галичині вказувати 19.18%, а в дійсности вносить він лиш 5.07%, отже убуток вносить 14.11%. — Той убуток можна би пояснити собі або масовим переходом жидів на християнську віру, або еміграцією. Друга преміса є очевидно далеко імовірніша. Галицькі жиди емігрують часто на Буковину, де приріст жидівської людности більший о 1.55% і вносять 16.24%, то знов часто на захід. Таким способом жидівські емігранти становлять третю часть всіх галицьких емігрантів, коли зважимо, що в десятилітній часі від 1890—1900 наслідком еміграції убуло з Галичини 302,703 жидів.

— **Подаковий опуст**. З огляду на шкоди, які зробили мисли в деяких повітах, кравчий виділ пригадав всім повітовим виділам, що державний закон з 12. липня 1896. ч. 118. Д. з. д. признає опуст ґрунтового податку в случаю предвидже- ній там законом. Кравчий виділ поручив також нов. виділам, аби про се доучили громади і двірські обшари.

— **«Свинська конституція» перед судом**. З Коломиї пишуть нам: Опозиційна розправа в справі звисної колфісати інтерпеляції д-ра Коса відбуде ся в суботу 29. о 9-ій год. в сали розправ карних коломийского суду. Розправа буде публична, з чого певно наша публіка скористає.

— **Круто з міністром rodak-ом**. З Відня доносять, що між послами Поляками настало невдоволенє, що секційний шеф в міністерстві рільництва, Бек, призначив на начальника меліраційного бюро для Галичини Німця, Єлінека. Коли Коломійці заінтерпелювали в сій справі міністра Пентака, він заявив, що поки він буде міністром, не допустить до сеї номінації.

— **Нові читальні «Просвіти»** отворено в сім місяці в Букові, яворівского пов., і в Рочині, коломийского пов. На отвореню обох читальень замітне було значне заінтересованє селян справою народної просвіти, як також доокружна сільська інтелігенція численним віздом дала доказ, що живо займає ся долею повіреного собі народа.

— **Іменованя**. Wiener Ztg. доносить: Цісар іменував надзвичайного професора римского права на лівійскім університеті, д-ра Станіслава Шаховского, звичайним професором римского права, а надзвич. професорови університету в Кракові др. Стан. Крижановскому надав титул і характер звичайного професора.

— **Закупно тютюну** з сегорічного збору в Галичині і Буковині буде відбунати ся від дня 1. грудня 1902. до 30. січня 1903. в урядах для закупна тютюну в Борщеві, Ягольниці і Заболотіві, а в Монастирських від 1. до 31. грудня сего року.

— **Страйк Фірмачів**. Слухачі фармації на лівійскім університеті ухвалили на зборах 21. с. м. на случай страйку антикарських помічників, на який заносить ся, не приймає нігде в антиках занятя і солідаризувати ся зі страйкуючими.

— **На австрійских залізницях державних** вносив д-хид в жовтні с. р. 5,120,000 К в особовім а 17,057,800 К в тягаровім руху, — разом 22,177,900 К. З того припадає на східні шляхи в особовім руху 1,479,500 К, за перевіз 825,100 подорожних, а в тягаровім 4,397,200 К, за перевіз 538,900 тов. Рух подорожних в жовтні с. р. був слабший на східних шляхах, як в жовтні минулого р. ку, о 31,000 подорожних, а дохід був менший о 68,631 К. Так само дохід з перевозу тягарів був менший о 106,491 К як в тім самім місяці м. р. Урядове справозданє оправдує зменшенє руху на східних шляхах сим, що в жовтні с. р. був мокрий і холодний воздух, а до того ще жидівські свята призадали в сім місяці. — Від початку 1902. р. до кінця жовтня австрійські залізничі принесли загального доходу 58,532,800 К в особовім, а 141,904,300 К в тягаровім руху, с. є о 1,886,500 К і 2,180,776 К більше як в тім часі попереднього року.

— **Покінченє страйку студентів ветеринарій**. Вчора прийшла до міністра просвіти д-ра Гарта депутація студентів віденської ветеринарій, аби предложити міністрови свої домаганя. Міністер висказав жалє, що студенти не звернули ся до него давніше, але устроїли страйк, що противить ся принципам, та шкодить лише академії. В нїодній цивілізованій державі студенти не уживають такого средства. Коли однак студенти тепер з довірем звертають ся до него, то він (міністер) провірить їх жаданя. В виду сего депутація заявила, що студенти повернуть на виклади. В дальшій ході авдизнції міністер говорив про недостатки в організації ветеринарійних шкіл і заявив, що коли фреквенція на ветеринарій зможе ся, то правительство узгляднить справедливі жаданя ветеринарійних студентів.

— **Всенімці між собою**. В Гневині в Чехах почала ся вчора перед трибуналом присяжних судій розправа против пп. Шалька, Віста, Кренцлього, Файстнера і Штіппа, обжалованих пос. Вольфом о обиду чести, через виданє брошури

п. з. «Чому пана Германа Кароля Вольфа вважаю нечесним». Головний обжалований п. Шальк підняв ся перевести доказ правди на заміти поміщені в брошурі. До розправи, покликано 110 свідків. Між ними є посли: Барайтер, Бергер, Баєрле, Грос, Вільгельм, Гаук, Іро, Кіттель, Кліман, Маліш, Францштайн, Шенерер, Вальц, Едер, Шрайтер, Каснер, Айзенкольт, дальше віденські адвокати Баумґартен і Г. Бодірський, промисловці Просковец і Л. Бруннер, посадики міст Ляндскрон, Браунау і Лянгенау, професор Зайдель і его жена з Літомериць і урядники з часописи Ostdeut. Rundschau.

При розправі увільнено Шалька від вини що-до обиди п. Вольфа замітами в згаданій брошурі, а то з причини передавненя. В справі нїших замітів веде ся процес дальше. Підчас розправи настала між Вольфом а Шальком остра перепалка, з якої показало ся, що Вольф допустив ся нечесни не лише зглядом п-ни Тшанівної але ще зглядом дочки одного з сторонників всенімечкої партії.

— **Похорони Круппа**, б. властителя фабрики гармат, відбули ся в Ессен, при тисячнім здвизі народа. Самих робітників з фабрик помершого було 24,000. На похорони прибув, як було заповіджено, німецький цісар Вільгельм і пішки йшов за домовиною аж на цвинтар.

— **Замах на міністра**. Коли сербський міністер внутрішних справ, Тодорович, виходив вчора з будинку скупщини, хтось з вікон артилерійної касарні стрілив до него тричі з револьвера. Стріли хилили, але в тій хвили якийсь другий напасник кинув ся на него з ножем. На крик міністра прибігла служба, але напасника не можна було спіймати. Пропа в темній улиці, а погоня за ним на нічо не здала ся.

— **120 женщин** промовано в остатніх днях в петербурскім університеті на лікарів медицини.

— **Оселедці подешевіють**. З Лондона доносять, що на побережах Англії повела ся дуже добре сегорічна ловля оселедців. Лава оселедців була так велика, що одного дня спіймано 53 мільонів штук, вартости 35,000 фунтів інтерліанів.

— **Переписка Редакції**. Вп. Я. В. в Кол. П-ні Юлія Нементовска в Трускавці; адреси п-ни Кл. Попович на разі не знаємо.

Посмертні оповістки.

— **О. Валеріян Лукавський**, парох в Олешкові, снітинського деканата, станіславської єпархії, упокій ся дня 15. с. м. в 64. році житя, а в 38. р. священства. В. є. п.!

Наука, штука, література.

— **Репертуар Львівської Фільгармонії**. В суботу, 29. падолиста «великий концерт фільгармонійний» при співучасті «Трія голєндерского» I. van Veen (фортепьян), I. van Lier (скрипка), C. van Boos (віолончеля). Програма: I. I. Моношюко: Увертура з опери «Галька». 2. Шарвєнка: Trío G dur (оп. 112) посвяченє концертантам, відіграють: Van Boos, van Lier і van Veen. — II. I. Лішт: Симфонічна поема «Гамлет». 2. Брух: Концерт D-moll (часть перша) відіграє в тов. орх. Van Veen. — III. I. Чайковский: Тріо A-moll відіграють: Van Boos, van Lier і van Veen.

В неділю, 30. падолиста «концерт популярний».

Ві вторник, 2. грудня «концерт симфонічний» при співучасті Ігнатія Фрідмана, піаніста.

Телеграмм.

Відень, 28. падолиста. Австро-угорський амбасадор в Петербурзі бар. Еренталь мав в останніх часах кілька конференцій в міністерстві заграничних діл в справі торговельного договору меж Австрією а Росією. Зачувати, що існуючий тепер торговельний договір ані Австрія ані Росія не виповість з кінцем сего року, отже він остане аж до 1904. року.

Відень, 28. падолиста. Дня 2. грудня підпишуть тут картель фабрикантів заліза.

Відень, 28. падолиста. Завтра в п'ятницю не буде засіданя державної ради, бо збере ся конференція німецьких послів на нараду над предложєнями німецьких послів з Чех.

— На українсько-руську Бурсу в Новім Санчи в місяці жовтні 1902. жертвували: Вп. П. П. Ловгін Ріпський скарбовий совітник в Білій 10 К, о. Іван Заяць парох в Хмілью 2 К, Павло Скородинський з Долини від себе 2 К, від контролера Голинського 1 К, Іван Кохановський судовий адюнкт від себе 5 К, від Емілія Медведко суд. секретаря 2 К, від Пюрка суд. офіціала 2 К, від др. Турнговма 1 К, від Плянера суд. адюнкта 1 К, О. Стремечкий за карти з видом нашої церкви 2 К, Захарія Павлюх полковник-авдитор в Відні за сто карт з видом нашої церкви 20 К, Йосиф Мішкевич 20 К, Тит Решетович на листу від себе 5 К, Марія Решетович 5 К, Мілячек асистент ев. 1 К, др. Конікар 1 К, др. Фейбель 1 К, Гонсецкий директор школи гончарської 2 К, Галінський секретар ради повітової 1 К, Желяхівський 1 К, Сковронський 1 К, Ільницький старший комісар сторожи скарбової 1 К, Яксманіцкий емер. надстражник сторожи скарбової 2 К, Кісільевский і п-ні Кісільевська по 1 К, Бартошівський стар. геометра евіденційний 1 К, разом 24 К, посол до державної ради Василь Яворський за 100 карт з видом церкви 20 К, Юстин Дзерович суд. секретар в Чорткові 5 К, о. Кириян Ясеницкий парох в Балигороді від себе 2 К, від п. Стукача 4 К, Філімон Левицкий будівничий з Кракова 1 К, Секунда за 25 карт з видом церкви 5 К,

др. Левицкий Омелян за 9 карт з видом церкви 1 К 80 с., о. Лев Волянський парох в Яслицькій Воли 2 К, Кружок земляків з Відня 20 К, Стефан Дорош укінчений богослов в Корениці 6 К, в «Рускій Бесіді» у Львові на руки п. капітана Грозика зложили: др. Дністрянський 2 К, о. Темницький 1 К, В. Шухевич 1 К, Гриневич 1 К, Коритко 1 К, о. Бобикевич 1 К, др. Мороз 1 К, Чапельський 1 К, Британ 2 К, А. Заячківський 1 К, Борковский 1 К, о. Ал. Стефанович 1 К, др. О. Коллеса 4 К, разом 18 К; о. Іван Парілович парох зі Злочого 10 К. — Дальший виказ жертв слідує.

Всім жертводавцям складаємо щиро руске «Спаси Біг», та поручаємо нашу молоденьку інституцію ласкавій пам'яті.

Літинський, предсідатель. Секунда, скарбник.

Начерки

Олекси Кузьми
І. том

можна набувати в Ставропигійській Книгарні у Львові по ціні 2 К за гарно опрацьований примірник. (з почт. пересил. о 45 сот. більше).

COLOSSEUM Ernesta Thorna

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сєнішна

Найславнїша програма!

від 16. до 30. падолиста 1902.

При співучасті військової музики 30. п. п.

1) Марш. 2) Увертура (Реклямограф). 3) The Goveus, музикальні блазні. 4) Сестри Rostock, воздушний акт в зубах. 5) Mr. Dav. Meie, America's champion ball puncher of the world. 6) Ariso i Michalina, циклісти. 7) Золотоволоса дівчиця, візья. 8) Орхестра. 9) Les Pandos, атлетичні ігрища. 10) Сестри Lilians, англійські тансерки і співачки. 11) Родина Goetze, артисти на ливні. 12) Американський біоскоп: Самсон і Делія, опера в 4 актах. Бунт в'язнів.

Що дня о 8. год. вечером велике представлення. В неділю і свята два представлення. Щодня High-Life представлення. Білети вчаснійше можна замовляти і набути в конторі Пльонари ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

— РІК ЗАСНОВАННЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечень

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просьвіти»).

є одиним руским Товариством асекураційним.

Фонди «Дністра» з днем 31. грудня 1901.

Дністер

Фонд резервний	386 402	кор. 83 сот.	разом 645.383 кор. 59 сот.
Резерва премій	205 227	»	
Резерва спеціальна	6 000	»	
Фонд емеритальний	47 753	» 76	

«Дністер» обезпечує будинки як також збіже і нашу против шкідливіх. Вєтри ВП. Ординарияти припоручили «Дністер» Вєч. Духовенству і всім вірним.

Оплата премії в «Дністрі» є уміркована, а чистий зиск — надвижку з оплат — розділяє

«Дністер» між своїх членів яко зворотн. В р. 1900. і 1901. виносить зворот 8%. Шкоди виплачує «Дністер» дуже скоро, а оцінку шкід переводить разом з делегатом і 2 членами місцевими. До 31. грудня 1901. виплатив «Дністер» 5.075 відшкодовань в сумі 2,656.787 кор.

Члени «Дністра» можуть без перешкоди зятати позички в Банку краєвим і касах ощадности, бо каси ті приймають поліси «Дністра» при позичках гіпотечних.

На жите можна обезпечати через «Дністер» — капітали на дожитє, посмертні капітали, посаги, ренти і т. д. — краківським Товариством, а з провізії від тих обезпечень відступає «Дністер» частє на рускі добродійні цілі.

Агенції передає «Дністер» радо селянам, господарям, особливо де нема «Дністра». Агенти заробили 349.486 кор. провізії.

Селяне! убігайте єн тільки о агенції «Дністра».

„Тревоги автора і видавника“

(гумористична подія з натури)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адміністрації «Руслана» та в обох руских книгарнях у Львові.

Ціна примірника на веліновім папері виходить всего 30 сот. (з почтовою пересилкою 35 сот.).

Читайте!

Читайте!

Повне видає Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство «Просьвіти» бажаючи, щоби в кожній рускій хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевший збірник сих творів п. з. „ПОЕЗИИ Т. ШЕВЧЕНКА“. Книжка, оправлена в полотно з золоченими витисками, може бути найгарнішою окрасою руских хат. Папір веліновий, формат на вір європейських класиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опушту. Висилає єн тільки за надісланєм 2 кор. 30 сот. на адресу: КАНЦЕЛЯРИЯ «ПРОСЬВІТИ» у ЛЬВОВІ (Ринок ч. 10.).

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1902.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

За певну і добру льокацію поручаємо

4 1/2% листи гіпотечні
4% листи гіпотечні коронові
5% листи гіпотечні преміювані
4% листи товариства кредитового земского
4 1/2% листи Банку краєвого
5% облігації Банку краєвого
4% позичку краєву
4% облігації пропінанційні

і всілякі ренти державні
Ті папери продаємо і купуємо по найточнішій курсі деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного

Поїзд		до Львова	
посп.	особ.		
приходить о годині			
8:10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня		
8:20	з Чернівців (Ицан, Галац), Чорткова		
6:50	з Брухович, шод. від 15. мая до 14. вер. ви.		
7:45	з Янова		
7:40	з Підволочиска, Бродів на дв. Підзамче		
8:00	на дв. головний		
8:10	з Лавочного (Пешту), Калуща, Хирова		
8:15	з Сокаля, Гали рускої		
1.35	з Кракова, Відня, Праги, Берлина		
10:25	з Ришова, Любачева		
11:55	з Станиславова (Кересмеє, Потутор)		
1:10	з Лавочного, Калуща, Хирова, Борислава		
1:23	з Янова		
2:20	з Підволочиска, Коничинців на дв. Підз.		
2:35	на дв. голов.		
3:14	з Брухович (15. мая до 14. вер. в неділі і св.)		
4:40	з Самбора, Стрия, Скольного (1/5-30.9)		
5:11	з Підволочиска (Київ), Бродів на дв. Підз.		
5:35	на дв. голов.		
1.45	з Чернівців, Іцан		
5:50	з Кракова		

НІЧ	
8:00	з Сокаля, Бежця і Любачева
8:04	з Брухович (15. мая до 14. вер. в неділі і св.)
9:12	з Брухович (15. мая до 14. вер. в неділі і св.)
12.15	з Чернівців, Букарешту
9:25	з Янова (від 1. мая до 30. вер. в неділі і св.)
8.40	з Кракова, Відня, Берлина, Ясла, Розвадова
2.31	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в неділі і св.)
10:03	з Підволочиска (Київ) Бродів на дв. голов.
10:02	на дв. голов.
10:20	з Лавочного (Пешту) Хирова, Калуща
10:50	з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче
3:14	на дворець головний
8:35	

Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.		
відходить о годині			
6:25	до Сучави, Жидачева, Кересмеє, Потутор		
1.55	до Підволочиска (Київ) Бродів дв. головний		
2:09	до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича		
6:35	до Кракова (Відня, Праги), Берлина		
8:30	до Лавочного, Хирова, Калуща		
2:55	до Янова		
9:00	до Сокаля, Сокаля, Любачова		
9:15	до Чернівців, Потутор		
9:50	до Тернополя, Потутор, дв. Підз.		
10:30	до Янова шоденно від 1. мая до 30. вер.		
10:40	до Брухович шод. від 1. мая до 15. вер.		
2.40	до Ришова, Хирова, Любачева		
10:57	до Янова від 1. мая до 15. вересня в неділю і свята		
1:25	до Брухович від 15. мая до 14. вересня в неділю і свята		
2:15	до Стрия, Скольного від 1. мая до 30. вер.		
3:05	до Янова шоденно від 1. мая до 30. вер.		
3:15	до Брухович шод. від 1. мая до 15. вер.		
3:26	до Ришова, Хирова, Любачева		
3:30			

НІЧ	
12.45	до Станиславова, Жидачева
6:10	до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
6:20	до Янова від 1. мая до 15. вер. будні дні
6:30	звід 16. вер. до 30. черв. 1903. щоденно
6:35	до Лавочного (Пешту), Калуща, Хирова
7:10	до Сокаля і Гали рускої
8:16	до Брухович (15. мая до 14. вер. в неділі і св.)
8:25	до Чернівців
9:00	до Підволочиска, Бродів гол. дворець
9:20	до Янова від 1. мая до 15. вер. в неділі і св.
10:05	до Іцан, Чорткова
2.51	до Кракова, Відня, Варшави, Праги
10:30	до Підволочиска, Бродів дв. головний
11:00	до Янова шоденно від 1. мая до 15. вер.
11:10	до Кракова, Відня, Праги, Самбора
11:32	до Брухович від 15. мая до 14. вер. шод.
4:15	
5:50	

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано.

Час середно-європейский рікнить ся від часу львівського о 86 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского = 12 год. 36 мін. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць державних (ул. Красіцких ч. 5.) уділяє пояснень в справах залізничних, продаж білетів всякого рода і розклади тади.